

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА

ШТИТ

Број **188**
Јуни 2025

Денот на победата
над фашизмот и
Денот на Европа

Промоција на
родовата
самопроцена во
одбраната

Милош Ранчиќ,
професионален
војник и армиски
репрезентативец

Одбележани Денот на победата

Делегација на Владата, предводена од министерот за одбрана Владо Мисајловски, придружувана од министерот за животна средина и просторно планирање Изет Меџити и министерот за правда, Игор Филков, положи венец со свежо цвеќе на спомен-обележјето на Партизанските гробишта во Бутел во Скопје по повод одбележувањето на Денот на победата над фашизмот и Денот на Европа.

На спомен-обележјето, венци со свежо цвеќе положија и делегации на Сојузот на борците од Народноослободителната антифашистичка војна, од Собранието на Република Северна Македонија, од Кабинетот на претседателката и врховен командант на Армијата, делегација на Армијата, предводена од началникот на Генералштабот, генерал-мајор Сашко Лафчиски, како и делегации од амбасадите на Австрија, Франција, Германија, Италија, Црна Гора, Шпанија, Украина и други организации и здруженија.

Министерот Мисајловски се обрати пред присутните и ја истакна пожртвуваноста на борците за слободна и независна Македонија. „Тоа се херои кои, следејќи ги идеалите на нашите илинденци за слободна Македонија, за достоинство и иднина без тиранија, го положија својот живот за оваа највозвишена

цел. Нивната жртва не е само запишана во историските книги — таа е дел од нашиот идентитет. Ова место за нас е свето место зашто тука им оддаваме почит на оние кои помогнаа да се стави крај на ужасите од Втората светска војна“, рече министерот Мисајловски и додаде дека слободата, правдата, вистината и човековите права не се подарок — тие се и избор и борба.

Министерот Мисајловски по повод одбележувањето на Денот на Европа, нагласи дека во ова време кога сите земји во Европа прават сè за мирот и безбедноста да биде реалност на целиот континент, Европа мора да биде силна, единствена и заедно, храбро, да застанеме против сите закани. Во тој контекст, тој додаде дека македонските граѓани не бараат скратени патишта, протекционизам за членство, туку бараат фер пристап и можност. „Бараме она што е впишано во суштината на Европската Унија да биде единственото мерило за нашата подготвеност да бидеме дел од ова големо семејство. Бараме нашите реформи и нашата непоколеблива верба во европската идеја да бидат препознаени — зашто ние сме Европејци, во нашата посветеност кон правдината, во нашите вредности, во нашиот дух“, потенцира министерот Мисајловски.

над фашизмот и Денот на Европа

На овој настан свое обраќање имаше и заменик-претседателот на Владата за политички систем, Љупчо Димовски, кој истакна: „Со големо достоинство, длабока и искрена благодарност им се поклонуваме на македонските борци и партизани кои го положија сопствениот живот за освојување на слободата која македонскиот народ и сите народности од овие простори со векови ја посакувале. Тие се темелот на нашата држава и на нашето достоинство и постоење како народ, свесен за својата големина, затоа што Македонците со својата чест, правдољубивост и слободарство во најцрниот период од своето постоење застапаа на вистинската страна заедно со сојузниците и со сите напредни народи, спротивставувајќи се на фашистичкиот окупатор.

9 Мај е круната на македонската идеја за сопствена држава, денот во кој се остварија сите надежи да бидеме свои на своето, слободни и независни. Овој победнички ден претставува заокружување на страдањата и жртвите од илинденската епопеја и на сите други борби што ги водел македонскиот народ во својата историја. Овој ден претставува остварување на нашата идеја за самостојна Македонија. Тоа е идејата која била главниот мотив за

сите македонски учесници во воениот виор, идејата која ги крепела низ сите искушенија, предизвици и битки.“ Министерот за европски прашања, Орхан Муртезани, во своето обраќање потенцираше: „9 Мај не е само уште еден датум во календарот. Тоа е ден кога човештвото одлучи да не се помири со мракот. Ден кога жртвата на милиони луѓе ја осветли патеката кон еден нов почеток. И ние бевме дел од таа борба. Нашата земја даде свои животи, свои приказни, свои херои. Затоа денес стоиме токму овде, но не пред обични споменици, туку пред сведоштвото на историјата што ја обликуваше суштината на она што денес го нарекуваме слобода. Овде, на ова место на тишина и достоинство, се потсетуваме не само на минатото, туку и на вредностите кои и денес нè обединуваат. 9 Мај е ден со длабока симболика: победата над фашизмот, но и раѓањето на идејата за обединета и мирна Европа. Како министер за европски прашања сакам да порачам: нашата европска иднина не е декларација, таа е одлука. Таа е избор за сојуз што нè обединува околу мирот, слободата и правдата. Европа не е само географски, таа е и морален простор, создаден токму поради жртвите како што се хероите на кои денес им положуваме цвеќе“. ■

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Северна Македонија

Главен и одговорен уредник
м-р Трајче Чатмов

Редакција:
Умит Реџеџи
(технички уредник)

м-р Ксенија Митева (лектор)

Борче Лозановски (новинар)

Станка Петкова (новинар)

Печати:
„Винсет графика“ – Скопје

„ШТИТ“
е магазин на
Министерството
за одбрана
на Република Северна
Македонија

Излегува од печат еднаш во
месеот и на web-страницата
на Министерството за
одбрана
<https://mod.gov.mk/shitit>

16

18

содржина

ШТИТ ■ година XVII ■ број 188 ■ јуни 2025

Инфо Меѓународен саем за одбрана и вооружување „DEFEA 25“.....	6	Воена едукација „Videre non videri“ со четата за воено разузнавање.....	32
Инфо 20 Мај, Денот на највисоката единица од доменот на логистиката во Армијата.....	12	Безбедност Приватната безбедност Во Р.С. Македонија.....	36
Вооружување „ABC 79M“ – амфибиски оклопен транспортер.....	14	Психологија Тишината што тежи: Табу-теми во воената средина.....	38
Воена едукација „Inmarsat“ – сателитска комуникација во тактичките и оперативните единици.....	20	Воена традиција Швајцарската гарда: Живата традиција на Ватикан.....	48
Воена едукација Командирот на одделение: Клучна алка во обуката и војувањето.....	22	Воена историја Операција „Керберус“.....	52
Глобал Мировно решение на турско-курдскиот конфликт.....	26	Спорт Со армиски услови за работа, до незамисливи резултати!.....	56
		Уметниците и војната Алфонс Мари Адолф де Нојвил.....	59

26

46

ПИШУВА:

м-р Трајче

Чатмов

Главен и
одговорен
уредник

Единство, секавање и напредок: Од минатото кон модерната одбрана

9 Мај – Деном на победата над фашизмот е симбол на храброста, ошпорот и истрајноста на народите кои се бореа за слобода, еднаквост и човеково достоинство. Овој ден не е само секавање на минатото, туку и ошпор за вредностите што ја градат иднината – мирот, демократијата и солидарноста. Борбата против фашизмот во Втората светска војна беше глобален ошпор против идеологиите на омраза и дискриминација. Денес таа борба се рефлектира преку залагањето за еднаквост во сите сфери на општеството, вклучително и во одбранбениот сектор.

Во таа насока, современата одбрана не се мери само по воените способности, туку и по капацитетот за инклузија и еднаквост. Токму затоа, родовата самопроцена во одбраната претставува клучен чекор во унапредувањето на една фер и демократска институција. Самопроцената овозможува подобро разбирање на родовите предизвици, на пристапот до лидерски позиции, еднаков третман и почитување на различноста. Преку вакви процеси, Армијата ја јакне својата интерна кохезија, моралот и оперативната ефикасност, но истрака и силна порака дека секој поединец, без разлика на полот, има вредност и улога во заштитата на државата.

Во рамките на таа посветеност кон современите стандарди, 20 Мај – Деном на највисоката логистичка единица во Армијата, ја истакнува суштинската важност на логистиката во одбранбениот систем. Без силна логистика нема одржлива борбена готовност. Логистиката е таа што ја движи секоја воена операција – обезбедување на ресурси, транспорт, опрема и поддршка. Овој ден е признание за трудот, стручноста и посветеноста на сите припадници на логистичките единици кои, иако честоајти се во сенка, претставуваат столб на стабилноста и функционалноста на Армијата.

Од секавањето на хероите од минатото, преку изградбата на инклузивна и родо-сензитивна Армија, та се до унапредување на клучните единици како логистиката, нашата земја чекори по патот на модерна, европска и демократска одбрана. Овие дајуми не се само симболи – тие се темели врз кои ја градиме безбедноста и достоинството на државата и нејзините граѓани.

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
<https://www.mod.gov.mk/штит>

Ставовите содржани во написите
на надворешните соработници не ја
презентираат официјалната политика
или ставовите на Министерството за одбрана.

ПОЧИТУВАНИ ПРИПАДНИЦИ НА АРМИЈАТА И ВРАБОТЕНИ ВО МО,

Редакцијата на „Штит“ ве охрабрува да ни испраќате написи за позначајните активности и настани во рамките на вашата организациона единица. Вашите написи, информации или репортажи, со соодветни фотографии, можете да ни ги доставите на следните адреси:

trajce.catmov@mod.gov.mk
borce.lozanovski@mod.gov.mk
stanka.petkova@mod.gov.mk

„INMARSAT“ – САТЕЛИТСКА КОМУНИКАЦИЈА ВО ТАКТИЧКИТЕ И ОПЕРАТИВНИТЕ ЕДИНИЦИ

м-р Реџеп Мустафовски

„Inmarsat“ е водечки глобален провајдер на мобилни сателитски комуникации кој обезбедува доверливи и сигурни врски, дури и во најоддалечените и најнепристапните области. Системите за сателитска комуникација на „Inmarsat“ се од витално значење за тактичките и оперативните единици, особено за воените и спасувачките операции каде што не се достапни традиционалните комуникациски системи.

Опис и можности на системот:

„Inmarsat“-сателитската комуникација нуди глобално покривање и

постојано достапен пристап до критични комуникации, овозможувајќи тимовите на теренот да одржат комуникациски врски, дури и во екстремни услови. Сателитските услуги обезбедуваат пренос на глас, податоци и видео во реално време, што овозможува брзо споделување на информации меѓу командниот центар и единиците на терен.

Можностите вклучуваат:

- **Далечинска комуникација:** Обезбедува сигурна комуникација во оддалечени области каде што нема мобилни или радиомрежи.
- **Безбедни врски:** Нуди шифрирани комуникации за заштита од непријателски пресретнувања.

– **Глобално покривање:** Поддржува операции во најоддалечените делови на светот, вклучувајќи планински области, пустини и океани.

– **Одговорност на ѝречки:** Одржува стабилност во комуникациите, дури и во сурови временски услови или при напади врз локалните инфраструктури.

Употреба во тактичките и оперативните единици:

„Inmarsat“-сателитските системи се клучни во борбени операции, како и во операции за помош при катастрофи или извиднички мисии каде што комуникацијата мора да биде сигурна, постојана и безбедна. Командните

структури можат да комуницираат со единиците на терен, да споделуваат видео во живо, да ја координираат тактиката и да испраќаат наредби без одложување.

Во борбени операции, сателитската комуникација овозможува единиците да можат:

- **да координираат најди и дефанзивни операции** со висока прецизност;
- **да пренесуваат разузнавачки податоци** и да ги споделуваат со сојузничките сили во реално време;
- **да обезбедат логистичка поддршка** преку сателитско поврзување со командните центри.

Тактичко-технички карактеристики на „Inmarsat“-сателитски систем

Во табелата се дадени клучни податоци за „Inmarsat“-сателитскиот систем, кој е важен за обезбедување на сигурна и глобална комуникација во тактички и оперативни единици. Овој систем нуди широк фреквенциски опсег, брзина на пренос на податоци и AES-256 шифрирање за заштитена комуникација. Терминалите се лесни, отпорни на временски влијанија и обезбедуваат брза активација, што е од витално значење во борбени и спасувачки операции. Со глобално покривање и различни можности за пренос на глас, податоци и видео, системот го зголемува оперативниот капацитет на единиците.

Важноста на сателитските комуникации во борбени операции:

„Inmarsat“-сателитските системи играат клучна улога во зголемувањето на борбената готовност и оперативност на тактичките и оперативните единици. Во ситуации каде што традиционалните комуникациски системи се непостојани, сателитската комуникација обезбедува сигурна врска помеѓу командните центри и единиците на терен. Ова овозможува:

Карактеристики	Опис
Фреквенциски опсег	L-Band (1.5 - 1.6 GHz) и Ka-Band (26.5 - 40 GHz)
Брзина на пренос на податоци	До 492 Kbps за BGAN системите и до 50 Mbps за Global Xpress (GX)
Глобална покриеност	100% глобална покриеност, освен поларните региони
Шифрирање на податоци	AES-256 или понапредно шифрирање за воени апликации
Тежина на терминалите	Од 1.6 кг (преносни терминали) до 20 кг (фиксни терминали)
Работна температура	Од -20°C до +55°C
Време за активирање	Под 1 минута за мобилни терминали
Потрошувачка на енергија	Мобилни терминали: <150 W
Поддржани услуги	Глас, податоци, видео, текст, интернет пристап
Отпорност на атмосферски влијанија	Отпорни на дожд, песок, прашина и вибрации (MIL-STD-810G)
Интерфејси за поврзување	Ethernet, Wi-Fi, USB, аудио, серијален приклучок

Табела бр.1 Тактичко-технички карактеристики на „Inmarsat“-сателитскиот систем

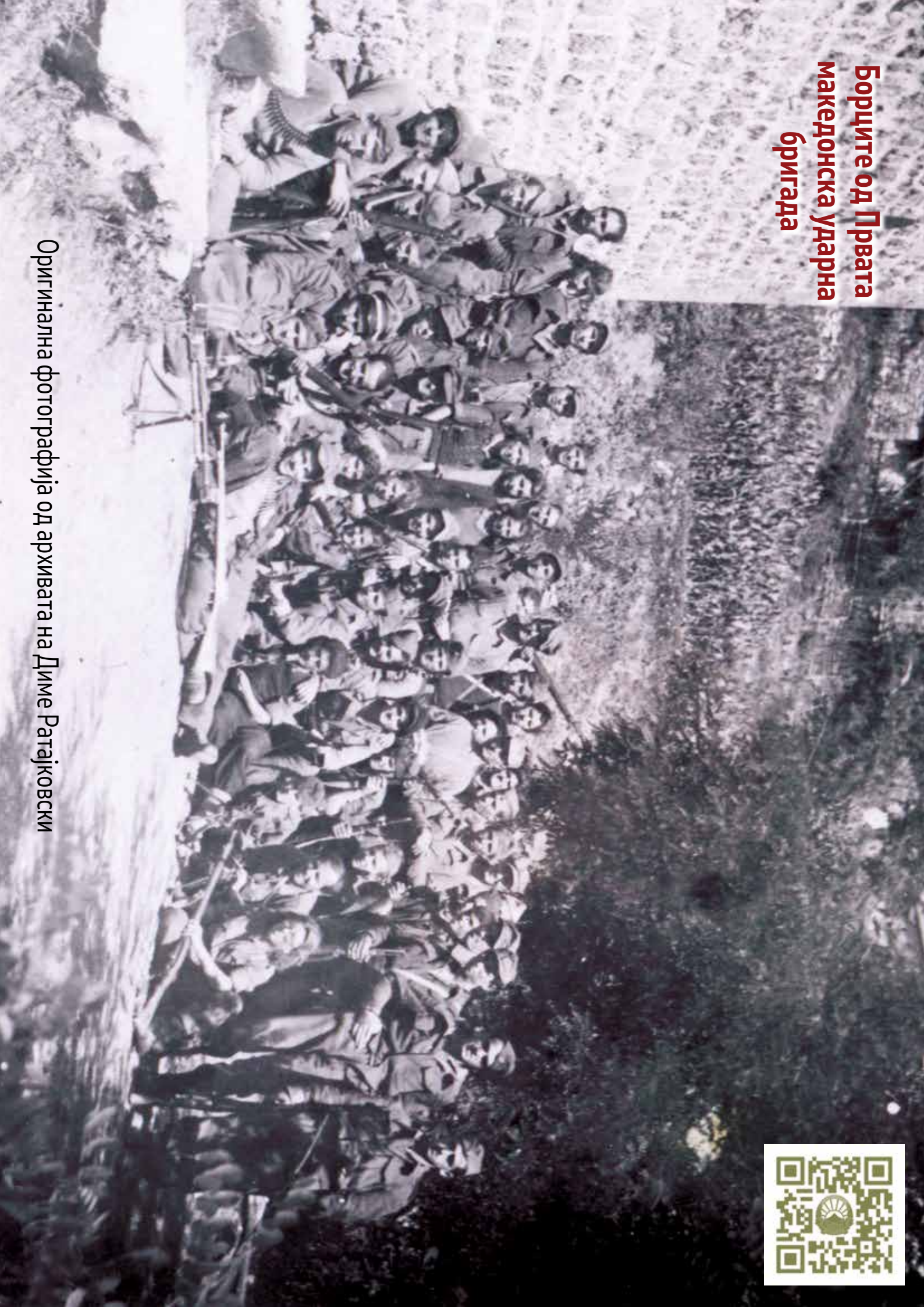
- **брза размена на информации** за тековни операции;

- **координација на сојузничките сили** за извршување на комплицирани тактички маневри;

- **следење на најредокој и појавување нови наредби** во реално време, што ја зголемува ефи-

касноста на операциите. Сигурната комуникација е од витално значење за успехот на критичните мисии, а „Inmarsat“ ги обезбедува неопходните врски за успешна реализација на секоја задача, без оглед на локацијата или условите. ■

**Борците од Првата
македонска ударна
бригада**

Оригинална фотографија од архивата на Диме Ратајковски

